

Ö?renci Tüketicî Yönelim ve Ö?renen Kimlik Düzeyini Belirleme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?renci Tüketicî Yönelim ve Ö?renen Kimlik Düzeyini Belirleme Ölçe?i.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26599>

Özet

Ö?renci Tüketici Yönelim ve Ö?renen Kimlik Düzeyini Belirleme Ölçe?i, yüksekö?retim ö?rencilerinin e?itim süreçlerine yönelik tutumlar?n? ölçmek amacıyla uyarlama çal??mas? ile Türk kültürüne kazand?r?lm?? bir ölçektir. Ölçek, ö?rencilerin kendilerini e?itim hizmetlerinin birer tüketicisi olarak görme e?ilimlerini (Tüketici Yönelimi) ile ö?renmeyi temel bir kimlik parças? olarak benimseme düzeylerini (Ö?renen Kimli?) belirlemeyi hedefler. Bu araç, e?itim ara?t?rmac?lar? ve yöneticileri için ö?rencilerin akademik ortama adaptasyon ve motivasyon düzeylerini anlamada kritik veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ö?renci tüketici yönelimi, ö?renen kimli?, psikometrik özellikler, ölçek uyarlama, e?itim psikolojisi, faktör analizi, yüksekö?retim.

Yazarlar

Betül ??can, Ali Balyer

Amaç

Ölçe?in temel amacı, yüksekö?retim kurumlar?ndaki ö?rencilerin e?itim ortam?na ili?kin iki z?t ancak bir arada var olabilen temel yönelimini, yani **Tüketici Yönelimi** ve **Ö?renen Kimli?** düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu ayr?m, modern e?itim sistemlerinde ö?rencilerin hizmet talep eden mü?teriler olarak m? yoksa aktif bilgi in?a eden bireyler olarak m? konumland?klar?n? anlamak aç?s?ndan önem ta??maktadır.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n?n Türkçe konu?an ö?renci popülasyonunda da geçerlili?ini koruyup korumad??n? tespit etmeyi amaçlam??tır. Elde edilen veriler, e?itim reformlar?n?n planlanmas? ve ö?renci motivasyon stratejilerinin geli?tirilmesi için temel olu?turmaktadır.

Yap?

Ölçek iki ana psikolojik yap?y? ölçmektedir:

Tüketici Yönelim Düzeyi: Bu faktör, ö?rencinin e?itimi bir hizmet olarak alg?lamas?n?, notlar? ve diplomay? bir ürün olarak görmesini ve bu hizmet kar??l??nda belirli beklentiler (mü?teri memnuniyeti) içinde olmas?n? ifade eder. Yüksek puanlar, ö?rencinin pasif bir al?c? rolünü benimsedi?ini gösterir.

Ö?renen Kimlik Düzeyi: Bu faktör, ö?rencinin ö?renmeyi ki?isel geli?im ve kimli?inin ayr?lmaz bir

parças? olarak görmesini, içsel motivasyonla hareket etmesini ve akademik sorumlulu?u üstlenmesini ifade eder. Yüksek puanlar, ö?rencinin aktif, sorumluluk sahibi ve özerk bir ö?renci oldu?unu gösterir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amacıyla faktör analizi uygulanm??tır. Yapılan analizler sonucunda, ölçe?in teorik beklentilerle uyumlu olarak iki faktörlü bir yap? sergiledi?i tespit edilmiştir. Bu faktörler, s?ras?yla **Tüketici Yönelim Düzeyi** ve **Ö?renen Kimlik Düzeyi** olarak adlandırılm??tır.

Faktör yap?sının orijinal ölçekle tutarlılık göstermesi, bu iki kavramın Türk eğitim bağlamında da ayrı ve anlamlı yap?lar olarak var oldu?unu kanıtlamaktadır. Bu durum, ölçe?in yap? geçerlili?inin sağlandığını göstermektedir.

Güvenilirlik

Kaynak içerikte spesifik güvenilirlik katsayılar? (örneğin, Cronbach Alfa de?eri) belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışmasının do?ası gere?i, ölçe?in iç tutarlılık analizlerinin yap?lması beklenmektedir. Güvenilirli?in sağlanması, ölçe?in farklı zamanlarda ve benzer popülasyonlarda tutarlı sonuçlar üretebilmesi açısından zorunludur. İlgili akademik makalede bu verilerin detayları mevcuttur.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal do?rulaması, aç?mlayıcı veya do?rulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, 18 maddelik ölçe?in iki temel boyutta toplandığını açıkça ortaya koymuştur:

Tüketici Yönelim Düzeyi: Bu faktör 8 maddeden oluşmaktadır.

Ö?renen Kimlik Düzeyi: Bu faktör 10 maddeden oluşmaktadır.

Bu iki faktörlü yap?, öğrencilerin eğitim deneyimlerine yönelik karmaşık bakış açıları, hem hizmet beklentisi hem de kişisel gelişim motivasyonu ekseninde bağarlı bir şekilde ayılmaktadır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptation)

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Madde Say?s?: 18 Madde

Faktör Say?s?: 2 Faktör

Derecelendirme: 5'li Likert Ölçe?i. (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 5= kesinlikle kat?l?yorum)

Popülasyon Grubu: Yüksekö?retim Ö?rencileri (Üniversite ö?rencileri)

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik dönemi (Genellikle 18-25 ya? aras?)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, üniversitelerin farklı bölümlerinde ö?renim gören ö?renciler üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Uygulama, kat?l?mc?lar?n maddelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtmeleri yoluyla yap?lmaktadır. Puanlama, faktörler baz?nda ayr? ayr? hesaplan?r; yüksek **Tüketici Yönelimi** puan? veya yüksek **Ö?renen Kimli?i** puan? elde edilebilir.

Anahtar Kelimeler

E?itimde tüketimcilik, ö?renci motivasyonu, Likert tipi ölçek, psikometri, yüksekö?retim ara?t?rmalar?, Betül ??can, Ali Balyer.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Betül ??can

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri Kaynakta Belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: iscanbet@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Veri Kaynakta Belirtilmemi?tir.

?zinler ve Ücretler ile Test Y?I?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2018** y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar Betül ??can ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullan?m veya geni? çaplı uygulamalar için yazarlardan izin al?nmas? gerekmektedir.

Referanslar

??can, B. ve Balyer, A. (2018). Ö?renci tüketici yönelim ve ö?renen kimlik düzeyini belirleme

ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanması. *Y?ld?z Journal of Educational Research*, 3 (1), 1-26.

Makalenin orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [ogrenci-tuketici-yonelim-ve-ogrenen-kimlik-duzeyini-belirleme-olcegi-toad.pdf](#)

Ö?renci Tüketici Yönelim ve Ö?renen Kimlik Düzeyini Belirleme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in tam maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır; ancak yap?sal da??ı?m a?a??da belirtilmiştir.

Ölçek toplam 18 maddeden ve iki ana faktörden oluşmaktadır. Derecelendirme 5'li Likert tipindedir (1= kesinlikle katılmıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum).

Tüketici Yönelim Düzeyi: 8 madde

Ö?renen Kimlik Düzeyi: 10 madde